

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Центр професійної та післядипломної освіти
Кафедра управління імені Олега Балацького

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ Ігор РЕКУНЕНКО

_____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування,
освітньо-професійної програми «Державна служба»

на тему: «Особливості діяльності органів місцевого самоврядування
(на прикладі Роменської міської ради)»

Здобувача (ки) групи ДС мз-31 Мутлаг Яни Русланівни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело.

_____ Яна Мутлаг

Керівник _____ к.е.н., доцент Олена Павленко

Суми – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Центр професійної та післядипломної освіти
Кафедра управління імені Олега Балацького

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ Ігор РЕКУНЕНКО

_____ 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня магістр

зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування,
освітньо-професійної програми «Державна служба»
Здобувача групи ДС мз-31 Мутлаг Яни Русланівни

1. Тема роботи: «Особливості діяльності органів місцевого самоврядування (на прикладі Роменської міської ради)», затверджена згідно наказу «Про затвердження тем та керівників кваліфікаційних робіт» № 1210-VI від 25.11.2024р.
2. Термін подання студентом закінченої роботи 5.12.2024.
3. Мета кваліфікаційної роботи: всебічний аналіз діяльності Роменської міської ради, оцінка її ефективності у вирішенні нагальних проблем громади, управлінні фінансовими ресурсами, реалізації соціально-економічних проєктів та залучення громадськості до процесу ухвалення рішень в умовах воєнного стану. Дослідження передбачає вивчення законодавчої, фінансової, соціально-економічної складових діяльності міської ради.
4. Об'єкт дослідження: діяльність депутатського корпусу Роменської міської ради в контексті реалізації функцій місцевого самоврядування.
5. Предмет дослідження: законодавчі акти, фінансові документи, соціально-економічні показники, звіти про виконані роботи та інші матеріали, що відображають діяльність Роменської міської ради.

6. Кваліфікаційна робота виконується на матеріалах: Роменської міської ради.

7. Орієнтовний план кваліфікаційної роботи, терміни подання розділів керівникові та зміст завдань для виконання поставленої мети.

№ пор.	Назва розділу	Термін подання
I	Поняття та принципи місцевого самоврядування в Україні	28.10.2024
II	Особливості діяльності Роменської міської ради (в тому числі в умовах воєнного стану)	08.11.2024
III	Шляхи підвищення ефективності діяльності Роменської міської ради	1.12.2024

Зміст завдань для виконання поставленої мети кваліфікаційної роботи магістра:

У розділі 1 студент має дослідити теоретико-методичні засади органів місцевого самоврядування.

У розділі 2 студент має виявити особливості діяльності Роменської міської ради (у тому числі в умовах воєнного стану).

У розділі 3 студент має дослідити шляхи підвищення ефективності діяльності Роменської міської ради.

8. Консультації щодо виконання роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада керівника/консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

9. Дата видачі завдання 20.09.2024

Керівник кваліфікаційної роботи доцент, к.е.н. _____ Олена ПАВЛЕНКО

Завдання до виконання одержала _____ Яна МУТЛАГ

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота магістра містить: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, що налічує 33 найменування. Загальний обсяг становить 46 с., зокрема 6 рисунків та список використаних джерел на 4 сторінках.

Актуальність дослідження діяльності органів місцевого самоврядування зумовлена важливістю їх ролі в забезпеченні сталого розвитку громад, поліпшенні якості життя населення та ефективному управлінні місцевими ресурсами.

Роменська міська рада Сумської області, як один із ключових елементів місцевого самоврядування, відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку Роменської міської територіальної громади.

Метою кваліфікаційної роботи є всебічний аналіз діяльності Роменської міської ради, оцінка її ефективності у вирішенні нагальних проблем громади, управлінні фінансовими ресурсами, реалізації соціально-економічних проєктів та залучення громадськості до процесу ухвалення рішень в умовах воєнного стану. Дослідження передбачає вивчення законодавчої, фінансової, соціально-економічної складових діяльності міської ради. Для реалізації мети необхідно вирішити наступні завдання:

- оцінити законодавчу діяльність Роменської міської ради, зокрема прийняття рішень та їх відповідність місцевим потребам;
- провести аналіз фінансової діяльності, включаючи складання та виконання бюджету, прозорість фінансової діяльності;
- дослідити вплив діяльності міської ради на соціально-економічний розвиток громади;
- оцінити рівень залучення громадськості до ухвалення рішень, включаючи проведення громадських слухань та інформування громадян.

Об'єктом дослідження є діяльність депутатського корпусу Роменської міської ради Сумської області в контексті реалізації функцій місцевого самоврядування.

Предметом дослідження виступають законодавчі акти, фінансові документи, соціально-економічні показники, звіти про виконані роботи та інші матеріали, що відображають діяльність Роменської міської ради.

Методологічною основою дослідження виступають методи контент-аналізу офіційних документів, опитування громадян, анкетування, статистичного аналізу соціально-економічних показників, порівняльного аналізу та спостереження.

Наукова новизна полягає в наступному, що:

- охарактеризовано особливості правових засад територіальної організації місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади;

- на основі проведених досліджень і викладених висновків розкрито сутність діяльності місцевого самоврядування, визначено нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Роменській міській територіальній громаді, в тому числі під час дії воєнного стану;

- визначено стратегічні напрямки діяльності Роменської міської ради.

Ключові слова: МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ, ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА, ДЕПУТАТ, ДЕПУТАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, РОЗВИТОК, РОМЕНСЬКА МІСЬКА РАДА, ЗАКОН УКРАЇНИ, ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ, ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	9
1.1. Визначення місцевого самоврядування.....	9
1.2. Основні принципи місцевого самоврядування... ..	11
1.3. Загальна характеристика Роменської міської територіальної громад.....	12
1.4. Роменська міська рада та органи місцевого самоврядування, як складова місцевого самоврядування в громаді.....	14
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ РОМЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (В ТОМУ ЧИСЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ)	21
2.1. Аналіз показників діяльності Роменської міської ради.....	21
2.2. Аналіз фінансової діяльності, включаючи складання та виконання бюджету, участь в грантових програмах та міжнародних проектах.....	23
2.3. Залучення громадськості до ухвалення рішень, включаючи проведення громадських слухань та інформування громадян.....	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ РОМЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ	38
3.1. Сильні та слабкі сторони функціонування Роменської міської ради.....	38
3.2. Стратегічні напрями діяльності Роменської міської ради.....	39
ВИСНОВКИ	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	43

ВСТУП

Місцеве самоврядування є одним із ключових елементів демократичної держави, оскільки саме на цьому рівні громадяни мають найбільшу можливість впливати на управління суспільними справами. Органи місцевого самоврядування забезпечують ефективне вирішення питань, що стосуються повсякденного життя громадян, зокрема розвитку інфраструктури, житлово-комунального господарства, освіти, охорони здоров'я та культури.

Структура роботи: дипломна робота складається з вступу, теоретичної частини, де висвітлюються основні підходи до аналізу діяльності органів місцевого самоврядування, аналітичної частини, де проводиться безпосередній аналіз діяльності Роменської міської ради, висновків і рекомендацій щодо покращення її діяльності. Загальний обсяг роботи становить 46 сторінок, зокрема 6 рисунків та список використаних джерел на 4 сторінках.

Актуальність дослідження діяльності органів місцевого самоврядування зумовлена важливістю їх ролі в забезпеченні сталого розвитку громад, поліпшенні якості життя населення та ефективному управлінні місцевими ресурсами.

Роменська міська рада Сумської області, як один із ключових елементів місцевого самоврядування, відіграє значну роль у соціально-економічному розвитку Роменської міської територіальної громади.

Метою дипломної роботи є всебічний аналіз діяльності Роменської міської ради, оцінка її ефективності у вирішенні нагальних проблем громади, управлінні фінансовими ресурсами, реалізації соціально-економічних проєктів та залученні громадськості до процесу ухвалення рішень в умовах воєнного стану. Дослідження передбачає вивчення законодавчої, фінансової, соціально-економічної складових діяльності міської ради.

Завдання дослідження:

1. оцінити законодавчу діяльність Роменської міської ради, зокрема прийняття рішень та їх відповідність місцевим потребам;

2. провести аналіз фінансової діяльності, включаючи складання та виконання бюджету, прозорість фінансової діяльності;
3. дослідити вплив діяльності міської ради на соціально-економічний розвиток громади;
4. оцінити рівень залучення громадськості до ухвалення рішень, включаючи проведення громадських слухань та інформування громадян.

Об'єктом дослідження є діяльність депутатського корпусу Роменської міської ради Сумської області в контексті реалізації функцій місцевого самоврядування.

Предметом дослідження є законодавчі акти, фінансові документи, соціально-економічні показники, проекти, звіти про виконані роботи та інші матеріали, що відображають діяльність Роменської міської ради.

Методологічна основа дипломної роботи складається з методів контент-аналізу офіційних документів, опитування громадян, анкетування, статистичного аналізу соціально-економічних показників, порівняльного аналізу та спостереження.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що на основі проведених досліджень і викладених висновків розкрито сутність діяльності місцевого самоврядування, визначено нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Роменській міській територіальній громаді, охарактеризовано особливості правових засад територіальної організації місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади, визначено сильні та слабкі сторони функціонування Роменської міської ради та визначено стратегічні напрямки діяльності.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ТА ПРИНЦИПИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

1.1. Визначення місцевого самоврядування

Місцеве самоврядування є однією з основ демократичного устрою держави. Відповідно до статті 7 Конституції України, місцеве самоврядування визнається і гарантується як право територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах закону.

У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» 1997 р. дається розгорнуте визначення: місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста - самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Це визначення акцентує увагу на ключових аспектах:

1. Самостійності у вирішенні питань.
2. Відповідальності органів самоврядування.
3. Правових межах діяльності.

Місцеве самоврядування виконує функцію «ближчої» до населення влади, яка не лише приймає управлінські рішення, а й відповідає за їхнє виконання.

Важливо підкреслити, що навіть в умовах війни саме місцеве самоврядування та функціонування органів місцевого самоврядування сприяють формуванню, функціонуванню та вдосконаленню місцевої системи охорони та захисту прав людини і громадянина, і свободи, завдяки чому формується та рельєфно висвітлюється одна з найважливіших функцій місцевого самоврядування – людська. Це зумовлено, насамперед, наближеністю органів місцевого самоврядування до людини, члена територіальної громади, розумінням її потреб, що дозволяє оперативно надати необхідну допомогу. У

перші дні війни саме органи місцевого самоврядування стали головним осередком охорони та захисту мирного населення. Це пов'язано з тим, що в різних регіонах країни були різні виклики: якщо на Півночі, Півдні та Сході - це стримування військ агресора, то на Заході (особливо в регіонах, що межують з країнами Європейського Союзу) - це безпрецедентна кількість людей, які шукають притулку. Додаткові функції, які випали на долю місцевої влади в перші дні війни, пов'язані з великим «припливом» внутрішньо переміщених осіб. Органам місцевого самоврядування було доручено організувати процес оформлення відповідних статусів, видачу посвідчень та за сприяння представників громади встановити порядок облаштування тих, хто залишив свої домівки.

1.2. Основні принципи місцевого самоврядування

Функціонування місцевого самоврядування базується на певних принципах, закріплених як у державному законодавстві, так і в міжнародних документах, таких як Європейська хартія місцевого самоврядування (ратифікована Україною у 1997 році). Основні принципи включають:

1. Принцип законності. Діяльність органів місцевого самоврядування має здійснюватися виключно в межах законів України. Законність забезпечує єдність державного управління та створює правові рамки для місцевої ініціативи.
2. Принцип самостійності. Територіальні громади мають право самостійно вирішувати питання, що стосуються їхньої території, без втручання центральної влади, окрім випадків, передбачених законом.
3. Принцип субсидіарності. Питання вирішуються на тому рівні влади, який найбільш близький до громадянина. Тобто завдання, які можуть бути виконані на місцевому рівні, не передаються на вищий рівень.
4. Принцип гласності. Робота органів місцевого самоврядування повинна бути прозорою, а рішення – доступними для громадян. Це забезпечує довіру громади та можливість контролю з боку населення.

5. Принцип підзвітності та відповідальності. Органи та посадові особи місцевого самоврядування є підзвітними перед територіальною громадою, а їхня діяльність повинна бути спрямована на захист інтересів громади.
6. Принцип фінансово-економічної самостійності. Територіальні громади мають право на власний бюджет та ресурси, що забезпечують виконання їхніх функцій. Це включає доходи від місцевих податків, зборів та інших джерел.
7. Принцип участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. Передбачає залучення населення до прийняття рішень через звернення громадян, місцеві референдуми, громадські слухання, електронні петиції тощо.
8. Принцип співпраці. Органи місцевого самоврядування взаємодіють з державними органами, іншими громадами, а також міжнародними організаціями для забезпечення якісного управління.

1.3. Загальна характеристика Роменської міської територіальної громади

Роменська міська територіальна громада є адміністративною одиницею Сумської області, яка межує на сході державним кордоном із російською федерацією. Адміністративним центром громади є місто Ромни, розташоване у центрі території громади. За даними Управління соціального захисту населення Роменської міської ради на 01 січня 2024 року, населення Роменської громади складало 58384 особи, з них жінки – 27742 особи, чоловіки – 22580 осіб, діти – 8062 особи (у тому числі мешканці з особливими потребами та/або з інвалідністю – 3525 осіб; діти до 18 років з інвалідністю – 186 осіб; внутрішньо переміщені особи – 2838 осіб, з них жінок – 1375, чоловіків – 743, дітей – 720; Захисники та Захисниці України - 1246 осіб, з них 21 – жінка).

Відповідно до наявного природно-ресурсного та історико-культурного потенціалу, пріоритетних напрямів господарської діяльності, наявних підприємств Роменської громади, що здійснюють господарську діяльність, основними галузями господарювання, що мають потужний інноваційний потенціал є:

- машинобудівна промисловість;
- добувна промисловість;
- харчова промисловість;
- сільське господарство;
- легка промисловість (виробництво взуття, текстильне виробництво, виробництво будівельної продукції та меблів);
- туризм та рекреація.

Рисунок 1.1. – Найбільші роботодавці громади

Джерело: складено автором

Основні промислові підприємства, які працюють на території Роменської міської територіальної громади: ТОВ «Таланпром», ПрАТ «Роменський завод «Тракторозапчастина», ПрАТ «Компанія «Кобзаренко», ТОВ «Ласий кошик», ТДВ «Роменська ГТФ», ПП «Спецкомплект», ПП «Виробнича фірма «Будрезерв», ТОВ «Кондор», ТОВ «Роменський молочний комбінат».

В аграрному секторі громади функціонують 104 сільськогосподарських підприємства, в тому числі 46 фермерських господарств. Найбільші господарства, що займаються вирощуванням зернових та бобових культур та в

обробітку яких знаходиться більше 1 тис. га землі, є: ТОВ «Урожайна Країна», СТОВ «Дружба-Нова», ТОВ «Райз – Схід», ТОВ «ТАС АГРО ПІВНІЧ», ПСП «Слобожанщина Агро», ТОВ «Агрофірма «ЛАН». Сільськогосподарських угідь у громаді 47 тис. га, з них рілля 33 тис. га.

На території громади також видобувається паливно-енергетична сировина. Нафтогазовидобувні управління «Охтирканафтогаз» та «Чернігівнафтогаз» ПАТ «Укрнафта» є провідними підприємствами добувної галузі, що впроваджують діяльність із добування паливно-енергетичної сировини, зокрема нафти, газу, конденсату та супутніх газів, на територіях сільських населених пунктів Роменської громади.

У галузі зайнятості населення за даними оперативного моніторингу середньомісячна заробітна плата за січень – листопад 2023 року склала 11094,37 грн., що на 0,1 % більше проти відповідного періоду 2022 року та у 1,7 разів перевищує мінімальну заробітну плату.

1.4. Роменська міська рада та органи місцевого самоврядування, як складова місцевого самоврядування в Роменській громаді

Роменська міська рада є виборним представницьким органом місцевого самоврядування, що складається з депутатів і відповідно до закону представляє Роменську міську територіальну громаду, здійснює від її імені та в інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування.

Порядок діяльності ради, її органів та посадових осіб визначається Конституцією України, Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», іншими законодавчими актами України, Регламентом Роменської міської ради та іншими рішеннями міської ради.

Розглянемо регламент Роменської міської ради VIII скликання від 04.12.2020.

Регламент Роменської міської ради – нормативно-правовий акт ради, що містить сукупність правил, які визначають порядок діяльності ради і її органів. Регламентом встановлюється порядок скликання сесій ради, підготовки і розгляду нею питань, проведення засідань, прийняття рішень ради, порядок формування виконавчих органів ради, здійснення депутатської діяльності, обрання та затвердження посадових осіб та інші процедури, які впливають з повноважень ради, встановлених Конституцією та Законами України.

Міська рада, в межах затверджених нею структури і штатів, може створювати управління, відділи, служби для здійснення повноважень, що належать до повноважень виконавчих органів ради. Діяльність зазначених виконавчих органів ради здійснюється відповідно до Положень про управління, відділи, служби Роменської міської ради, затверджених міською радою. Роменська міська рада є правонаступником прав та обов'язків усіх сільських рад, обраних розформованими територіальними громадами.

Міський голова є головною посадовою особою територіальної громади, який обирається жителями громади на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування на термін, визначений Конституцією України.

Депутат Роменської міської ради є представником інтересів територіальної громади, повноважним і рівноправним членом ради – представницького органу місцевого самоврядування. У своїй діяльності керується Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», Статутом, Регламентом Роменської міської ради; має всю повноту прав, що забезпечують його активну участь у діяльності ради та утворюваних нею органів, несе обов'язки перед виборцями, радою та її органами, виконує їх доручення. Депутат міської ради здійснює свої повноваження на громадських засадах, не пориваючи із виробничою або службовою діяльністю.

Депутати ради, з метою більш ефективної діяльності, можуть добровільно об'єднуватись у депутатські фракції та групи відповідно до норм законодавства України та Регламенту ради. Основною організаційною формою роботи міської

ради є сесія. Сесія складається з пленарних засідань ради і засідань постійних та інших комісій.

Депутатський корпус Роменської міської ради VIII скликання налічує 37 депутатів, обраних на законних підставах. За партійною приналежністю депутатський корпус Роменської міської ради має таку структуру (рис.2):

Фракція Сумської обласної партійної організації Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» (утворена 23.12.2020, третя сесія): Хоменко Альбіна Миколаївна – голова фракції; Городецька Валентина Семенівна; Завадько Віктор Анатолійович; Козій Анатолій Вікторович; Бартош Ігор Григорович. Фракція Сумської обласної організації політичної партії «Сила і честь» (утворена 23.12.2020, третя сесія): Пашко Олександр Сергійович – голова фракції; Шпота Юлія Олександрівна. Фракція Політичної партії «Слуга народу» (утворена 14.12.2020, друга сесія): Колеснік Людмила Олексіївна – голова фракції; Губарь В'ячеслав Олександрович; Северин Сергій Федорович; Мурка Дмитро Віталійович; Ремінець Василь Васильович; Помаран Павло Іванович. Фракція Сумської обласної організації політичної партії «За майбутнє» (утворена 14.12.2020, друга сесія): Лузан Євгеній Станіславович – голова фракції; Мицик Валерій Миколайович; Юрченко Тетяна Олександрівна. Фракція Політичної партії «Європейська Солідарність» (утворена 05.01.2021, п'ята сесія): Perezва Андрій Володимирович – голова фракції; Василенко Людмила Іванівна; Лизуненко Тамара Василівна; Тітенко Наталія Іванівна. Фракція Сумської обласної організації Політичної партії «Наш край» (утворена 05.01.2021, п'ята сесія): Рекута Євгеній Юрійович – голова фракції; Басараб Віта Вікторівна; Городецька Лілія Дмитрівна; Лопата Володимир Олександрович; Стеценко Світлана Олексіївна; Хоптинець Сергій Анатолійович. Позафракційні депутати: Зубан Яків Іванович; Карнаух Віталій Іванович; Солдатенко Надія Олексіївна; Браташ Ніна Афанасіївна; Безручко Володимир Іванович; Менько Дмитро Дмитрович; Мірошниченко Олег Вікторович; Рибалко Андрій Володимирович; Роздобудько Володимир Васильович, Литвиненко Артем Олексійович; Лебедюк Ольга Олександрівна.

Рисунок 1.2. – Партійна приналежність депутатського корпусу Роменської міської ради VIII скликання

Джерело: складено автором

Статус і повноваження депутатського корпусу Роменської міської ради

Основні положення, що регламентують організаційний та правовий статус депутатів місцевих рад визначається рядом законодавчих актів, основним серед яких є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Відповідно, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон) депутат місцевої ради – це посадова особа, яка на законних інтересах представляє територіальну громаду чи коло осіб, які є виборцями на визначеному виборчому окрузі.

Згідно Закону депутати місцевої ради наділені повним обсягом правових повноважень, які необхідні їм для участі у роботі міської ради та її органів.

Набуття депутатами повноважень відбувається після обрання їх до рад згідно із Законом України «Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів». Також, згідно основних положень чинного

законодавства депутатська діяльність може бути достроково припинена на основі підстав, які визначають у положеннях вищезазначеного закону.

На основі законодавчих положень будь-який депутат місцевої ради має право здійснювати свої повноваження, одночасно поєднуючи їх з іншою трудовою діяльністю (наприклад виробничою чи службовою). Але законодавство також передбачає умови несумісності статусу депутата місцевої ради з певними видами посад, а також з трудовими обов'язками певних видів.

Відповідно статті 8 Регламенту Роменської міської ради VIII скликання депутат в порядку, визначеному регламентом, має право:

- 1) обирати і бути обраним до органів ради;
- 2) пропонувати внести питання для розгляду радою та її органами;
- 3) вносити пропозиції і зауваження щодо порядку денного засідання ради та її органів, порядку розгляду обговорюваних питань та їх суті;
- 4) вносити для розгляду проекти рішень, інших документів, що приймаються радою або її органами, поправки до них;
- 5) висловлювати думку щодо персонального складу утворюваних радою органів і кандидатур посадових осіб, які обираються, призначаються або затверджуються радою;
- 6) порушувати питання про недовіру органам, утвореним радою, їх керівникам, а також особам, яких обрано, призначено або затверджено радою;
- 7) брати участь у дебатах, звертатися із запитам, ставити запитання доповідачам, співдоповідачам, з процедурних питань – головуючому на засіданні;
- 8) вносити пропозиції про заслуховування на пленарному засіданні ради звіту чи інформації керівника будь-якого органу, підзвітного чи підконтрольного раді, а також з питань, що входять до компетенції ради, інших органів і посадових осіб, які діють на території ради;
- 9) виступати з обґрунтуванням своїх пропозицій та з мотивів голосування, давати довідки;

10) оголошувати на засіданнях ради та її органів тексти звернень, заяв, резолюцій, петицій громадян чи їх об'єднань, якщо вони мають суспільне значення;

11) знайомитися з будь-якими документами ради, за письмовим зверненням брати копії будь-яких рішень ради, що знаходяться на зберіганні у відділі організаційної та кадрової роботи;

12) мати інші права, що випливають із законодавства України та рішень ради.

Депутат міської ради зобов'язаний:

1) дотримуватися Конституції та Законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших нормативно-правових актів, що визначають порядок діяльності ради та її органів;

2) виконувати доручення міської ради, її органів, міського голови, інформувати їх про виконання доручень;

3) реєструватися на кожному засіданні та брати участь у пленарному засіданні міської ради та засіданнях постійних комісій;

4) дотримуватися цього регламенту та порядку денного, виконувати правомірні вимоги головуючого на засіданні;

3) виступати тільки з дозволу головуючого на засіданні;

4) у виступі чи питанні не допускати особистих звернень до присутніх у залі засідань, крім як до доповідача (співдоповідача) та головуючого на засіданні;

5) утримуватись під час виступів від використання грубих, образливих висловлювань, таких, що наносять шкоду честі та гідності громадян, від призову до незаконних дій, від використання завідомо недостовірної інформації, від неетичних оцінок учасників засідання міської ради та їх висловлювань, необґрунтованих звинувачень на адресу будь-кого з присутніх.

Також, згідно частини 4 статті 8 Регламенту депутат міської ради щороку до 25 жовтня поточного року зобов'язаний публічно прозвітувати про свою роботу перед виборцями за минулий календарний рік.

Весь депутатський корпус Роменської міської ради повинен прагнути керуватися у своїй діяльності:

- Конституцією України;
- Указами Президента;
- Постановами Кабінету Міністрів України;
- Регламентом Роменської міської ради;
- якісно виконувати доручення органів місцевого самоврядування, міського голови, а також доповідати їм про виконану роботу;
- брати активну участь у зборах Міської ради та її органах;
- сприяти виконанню всіх поставлених завдань.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ РОМЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ (В ТОМУ ЧИСЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ)

2.1. Аналіз показників діяльності Роменської міської ради

Робота міської ради спрямована на розвиток громади, створення гідних умов життя, дотримання прав і свобод, поваги до честі та гідності мешканців, піклування про забезпечення соціальної стабільності.

Пленарні засідання міської ради є відкритими і гласними. На них можуть бути присутні громадяни за умови, що вони не порушують порядку, встановленого Регламентом роботи ради. Усі пленарні засідання сесій міської ради транслюються онлайн у вільному доступі. Посилання на записи всіх пленарних засідань сесій міської ради опубліковані на офіційному сайті Роменської міської ради.

Депутати активно залучаються до вирішення проблем, демонструють принциповий підхід. Для налагодження комунікації з жителями оприлюднено контактні дані депутатів.

Рисунок 2.1. – Аналіз діяльності Роменської міської ради за 2021-2023 роки

Джерело: складено автором

Проаналізуємо діяльність Роменської міської ради восьмого скликання за 2021-2023 роки.

Протягом 2021 року відбулося 101 засідання постійних комісій, проведено 21 сесію, прийнято 484 рішення, 11 звернень депутатів до вищих органів держави.

Вагома частка рішень стосується регулювання земельних питань – 97 рішень (21%).

Радою ухвалено Стратегію розвитку Роменської громади на період до 2027 року та План заходів з її реалізації, утворено старостинські округи, затверджено Програму економічного і соціального розвитку та Бюджет громади.

Прийнято щорічні плани роботи ради та підготовки проєктів регуляторних актів. Затверджено 9 нових цільових програм, які регулюють різні сфери життєдіяльності громади.

Депутатами подано 195 запитів та 37 звернень, по всім прийнято рішення або надано роз'яснення.

У 2022 році відбулося 78 засідань постійних комісій, проведено 22 сесії, прийнято 326 рішень та 4 звернення депутатів до вищих органів, прийнято план роботи ради на 2023 рік. Вагома частка рішень стосується регулювання майнових відносин (27 %).

Міською радою затверджено заходи Програми економічного та соціального розвитку та Бюджет громади на 2023 рік, заслухано звіти про роботу голів постійних комісій, діяльність наглядових рад комунальних підприємств, звіт поліцейських офіцерів громади тощо.

Прийнято рішення про обмеження діяльності священнослужителів усіх рівнів та релігійних громад Української православної церкви (Московського патріархату) на території громади.

З метою дерусифікації ухвалені рішення про перейменування топонімів, названих на честь російських державних та культурних діячів, або таких, що є росіянізмами, чи таких, що відображають російський світогляд або пов'язані з росією.

Затверджено 12 нових програм, які регулюють різні сфери життєдіяльності громади. Депутатами було подано 30 депутатських запитів та 12 звернень, по яких прийнято рішення або надано роз'яснення.

Протягом 2023 року відбулося 83 засідання постійних комісій, проведено 22 пленарних засідання сесій міської ради, прийнято 459 рішень та 1 звернення депутатів до вищих органів влади, затверджено 14 нових цільових програм програм, прийнято план роботи ради на 2024 рік. У 2023 році заслухано звіти голів постійних комісій міської ради, депутати визнали роботу постійних комісій задовільною. Також, міська рада заслухала звіти про роботу поліцейських офіцерів громади, роботу яких визнано задовільною.

Сьогодні життєво важлива тісна взаємодія і злагодженість дій керівництва громади, працівників структурних підрозділів, старост та депутатського корпусу, оскільки в умовах воєнного часу доводиться оперативно приймати складні рішення, що стосуються як життєдіяльності громади, так і систематичної допомоги Силам оборони України.

2.2 Аналіз фінансової діяльності, включаючи складання та виконання бюджету, участь в грантових програмах та міжнародних проєктах

У 2021 році діяльність Роменської міської ради була спрямована на використання потенціалу новоствореної територіальної громади, налагодження співпраці з територіальними підрозділами центральних органів влади, поліпшення економічної ситуації, раціональне управління ресурсами та підвищення добробуту мешканців.

Програма соціально-економічного розвитку громади на 2021-2023 роки передбачала поліпшення інфраструктури, модернізацію об'єктів ЖКГ та

розвиток якісних послуг у сфері культури, освіти, медицини й адміністративного управління.

Одним із ключових досягнень стало ухвалення Стратегії розвитку громади до 2027 року та відповідного плану заходів. Бюджет на 2021 рік склав 501,5 млн грн, а після змін – 521,6 млн грн, з яких більша частина фінансування отримана через субвенції. Доходи бюджету в основному формувалися за рахунок податкових надходжень (377,3 млн грн) та трансфертів (140,2 млн грн). Фактично до бюджету надійшло 555,8 млн грн, що становило 101,8% планових показників, зокрема:

- податку та збору на доходи фізичних осіб – 3,7 млн. грн, завдяки погашенню заборгованості по зарплаті та збільшенню надходжень від інших виплат;
- єдиного податку – 1,8 млн.грн, завдяки збільшенню товарооборотів через послаблення карантинних заходів;
- рентної плати – на суму 1,0 млн.грн, по причині збільшення біржових цін на видобуті нафту та газ.

Надходження спеціального фонду склали 30,8 млн грн, з яких 14,8 млн грн – власні доходи громади (перевиконання на 2,2 млн грн), та 16,0 млн грн – субвенції, спрямовані на компенсацію тарифної різниці та придбання обладнання для Роменської центральної районної лікарні.

Видатки бюджету склали 541,8 млн грн (97,3% річного плану), із яких на соціальні потреби спрямовано 393,8 млн грн (98,4% плану). Завдяки утворенню Роменської міської територіальної громади додалися: 31 заклад освіти, 66 закладів культури, 1 спортивна школа, що збільшило кількість працівників у 1,5 рази (до 2,6 тис. осіб). Попри це, зарплати виплачувалися своєчасно, заборгованість відсутня.

Фінансування розвитку

З бюджету розвитку громади було виділено 10 млн грн. Залучалися субвенції, зокрема, на:

- будівництво водопроводу в с. Кашпури (550,0 тис. грн);
- обладнання для реабілітації (299,5 тис. грн);

- розширення мережі центрів надання адмінпослуг (264,0 тис. грн);
- забезпечення Інтернету в сільській місцевості (2,5 млн грн);
- підтримку постраждалих від насильства (250,9 тис. грн).

Незважаючи на фінансові обмеження з боку держави, міська рада зосередила увагу на участі в грантових проєктах і програмах та підтримці сільської інфраструктури громади.

Під час широкомасштабного вторгнення російської федерації в Україну, Роменська громада знаходилася в тимчасовій окупації 18 днів, з 25 лютого по 14 березня 2022 року. Внаслідок оточення громади було зруйновано інфраструктуру: АЗС, 86,2 км автомобільних доріг, посіви, техніку, обладнання сільгоспприємств, транспорт, магазини та приватні будинки, зруйновано електропідстанцію в с. Заруддя, загинули люди. Згодом у серпні 2023 року зруйновано будівлю Роменської школи № 8, де також були загиблі.

Після деокупації міська рада адаптувала свою роботу до умов воєнного стану, спрямувавши зусилля на відновлення громади, наданні послуг мешканцям та підтримку вимушених переселенців. Бюджет на 2022 рік зріс до 612,4 млн грн, виконано його на 104,7%.

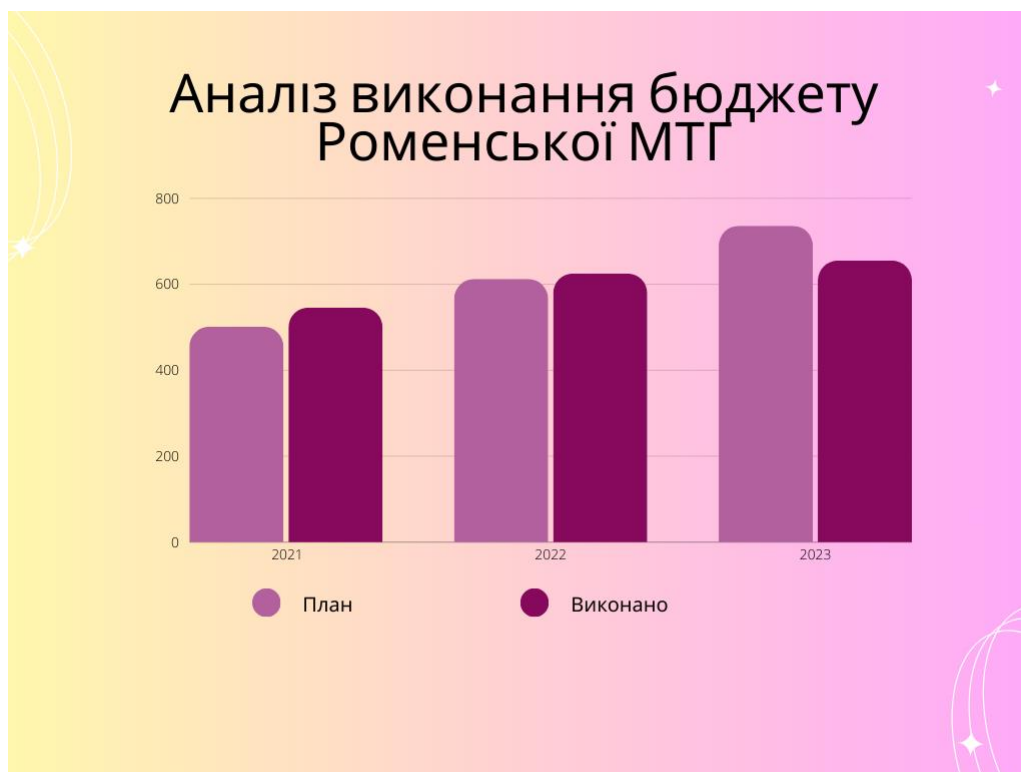

Рисунок 2.2. – Аналіз виконання бюджету Роменської МТГ

Джерело: складено автором

Основними джерелами власних доходів бюджету Роменської громади були: податок на доходи фізичних осіб – 60,3 % у загальній сумі (284,3 млн. грн, збільшення за рахунок фонду оплати праці додаткових робочих місць, зростання сум виплат); рентна плата – 10,8 % (50,9 млн. грн); земельні платежі – 10,4 % (49,0 млн. грн); єдиний податок – 9,8 % (46,1 млн. грн).

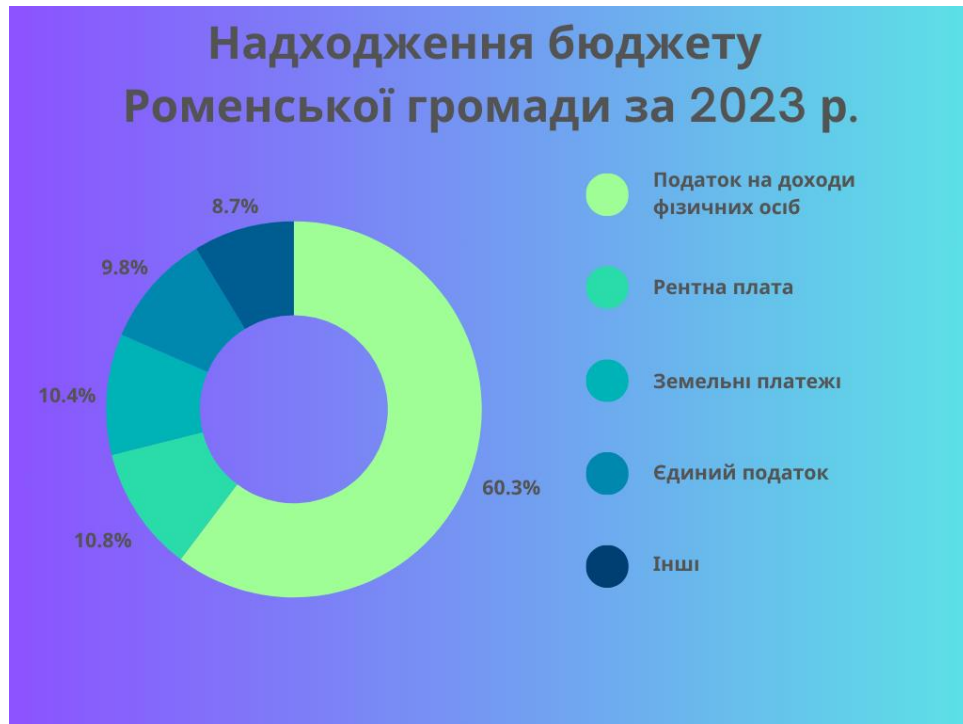

Рисунок 2.3. – Надходження до Бюджету громади у відсотках.

Джерело: складено автором

Надходження по спеціальному фонду становили 14,2 млн. грн, перевиконання на 2,5 млн.грн склалось за рахунок власних надходжень бюджетних установ (2,0 млн. грн) та надходжень Цільового фонду, утвореного міською радою від семи суб'єктів господарювання на підставі договорів про соціальне партнерство (524,3 тис. грн).

Видатки бюджету Роменської громади 583,9 млн. грн і по соціальному фонду склали 542,4 млн. грн. Заборгованість по заробітній платі відсутня. У 2022 році на виконання міських програм виділено 133,5 млн. грн, частина коштів (12,5 млн. грн) – це субвенції іншим бюджетам.

Державному бюджету виділено 6 468,7 тис. грн, з них:

1) військовій частині А7318 – 2,7 млн. грн на придбання зимової форми одягу, 575,0 тис. грн для забезпечення лісоматеріалами, 218,0 тис. грн на придбання телевізорів, комп'ютерної техніки та обладнання до неї, 400,0 тис. грн на придбання електричних генераторів та плоттеру;

2) Міжрегіональному центру швидкого реагування ДСНС України – 992,0 тис. грн на реконструкцію лівого крила відокремленої частини службової будівлі ОРП;

3) Роменському районному територіальному центру комплектування та соціальної підтримки – 600,0 тис. грн на проведення поточного ремонту приміщення та прилеглої території;

4) Роменському Відділу поліції ГУ Національної поліції в Сумській області – 400,0 тис. грн на придбання паливно-мастильних матеріалів (ПММ), 239,3 тис. грн на проведення ремонтних робіт, 50,0 тис. грн на придбання генераторів для блокпостів, розташованих на території громади, 23,0 тис. грн на придбання ПММ для службового автомобіля поліцейського офіцера громади;

5) П'ятому державному пожежно-рятувальному загону ГУ ДСУ з надзвичайних ситуацій в Сумській області – 50,0 тис. грн на придбання запасних частин та ПММ, 50,0 тис. грн на закупівлю будматеріалів для проведення поточного ремонту приміщень;

6) ДУ «Роменська виправна колонія (№56)» – 100,0 тис. грн для проведення робіт по обладнанню виробом «Єгоза» інженерних засобів охорони та модернізації системи відеонагляду, 21,4 тис. грн на придбання ПММ;

7) Управлінню Державної міграційної служби України в Сумській області – 40,0 тис. грн на придбання генератору, 10,0 тис. грн на проведення поточного ремонту Роменського відділу.

Обласному бюджету перераховано 2 850,0 тис. грн, зокрема, на придбання шкільних автобусів (співфінансування) та для здійснення компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян.

До бюджету Роменського району спрямовано 816,0 тис. грн, а саме:

- 766,0 тис. грн – матеріальна допомога особам з інших громад району, які беруть участь в охороні правопорядку та чергуванні на блокпостах на території громади;

- 50,0 тис. грн – забезпечення перевезень пасажирів на приміських автобусних маршрутах.

Бюджет Хмелівської сільської територіальної громади отримав з бюджету Роменської міської територіальної громади 2,3 млн. грн на забезпечення харчування та довозення осіб з добровольчих формувань, що брали участь в охороні правопорядку та чергуванні на блокпостах.

Кошти, виділені на розвиток

Загалом використано 24,6 млн. грн, у тому числі: житлово-комунальне господарство – 17,2 млн. грн; освіта – 3,8 млн. грн, з них 2,7 млн. грн – на придбання шкільних автобусів; культура – 0,7 млн. грн; охорона здоров'я – 0,7 млн. грн на придбання генераторів; виконавчі органи міської ради – 0,5 млн. грн, з них 19,1 млн. грн спрямовано на придбання генераторів.

У 2023 році бюджет громади склав 736,3 млн грн, з яких на оборонні потреби, підтримку військових та їхніх сімей було спрямовано 81,2 млн грн. Значна частина коштів виділялася на фортифікаційні споруди, матеріальну допомогу добровольчим формуванням і забезпечення соціального захисту військовослужбовців. Видатки соціального спрямування також збільшилися порівняно з попереднім роком.

Бюджет громади на 2023 рік затверджено у сумі 736,3 млн грн, до якого нього надійшло 655,2 млн грн або 89,0% плану. Невиконання склалось у зв'язку із вилучення до державного бюджету податку з військовослужбовців за жовтень-грудень (у сумі 11,2 млн грн) та зниженням фактичної ціни реалізації природного газу на світовому ринку (у сумі 20,6 млн.грн).

Найвагомішими джерелами власних доходів бюджету Роменської громади у 2023 році були: податок на доходи фізичних осіб – 60,3 % у загальній сумі (284,3 млн. грн, збільшення за рахунок фонду оплати праці додаткових робочих

місць, зростання сум виплат); рентна плата – 10,8 % (50,9 млн. грн); земельні платежі – 10,4 % (49,0 млн. грн); єдиний податок – 9,8 % (46,1 млн. грн).

Надходження по спеціальному фонду становили 32,5 млн грн.

Видаткова частина бюджету виконана на суму 710,7 млн грн або 88,6% річних призначень, з урахуванням економного їх використання.

Видатки соціального спрямування склали 482,4 млн грн, що більше проти 2022 року на 12,5 %, зокрема, по галузях:

- освіта – 351,9 млн грн (106,9 %);
- охорона здоров'я – 33,6 млн грн (106,1%);
- соціальний захист та соціальне забезпечення – 61,5 млн грн (172,3% за рахунок збільшення матеріальних допомог членам ДФТГ, військовим та членам їх сімей);
- культура і мистецтво - 26,3 млн грн (109,1%);
- фізична культура і спорт – 9,2 млн грн (115,1 %).

Заробітна плата працівникам бюджетної сфери виплачувалась вчасно, заборгованість на кінець року відсутня. На виконання прийнятих міських програм використано 228,6 млн грн, у тому числі субвенції:

- державному бюджету - 10,2 млн грн, (військовим частинам, «військкомату», відділу поліції, «пожежникам», виправній колонії);
- обласному бюджету - 3,0 млн грн (придбання шкільних автобусів, співфінансування);
- бюджету Хмельівської сільської територіальної громади – 5,2 млн грн (забезпечення харчування та довозення осіб з добровольчих формувань, що брали участь в охороні правопорядку та чергуванні на блокпостах);
- бюджету Липоводолинської селищної територіальної громади - 0,2 млн грн.

Допомога Силам оборони

Загалом, 81,2 млн грн виділено з Бюджету Роменської міської територіальної громади в 2023 році для сприяння Силам оборони, надання соціальної підтримки військовослужбовцям та їх сім'ям, забезпечення роботи установ і комунальних підприємств в умовах війни та допомоги переселенцям.

Кошти були направлені на допомогу військовим, поточний ремонт приміщення Роменського ОТЦК та СП, забезпечення Хмелівського ДФТГ, створення фортифікаційних споруд, забезпечення соціального захисту і реабілітації військовослужбовців, сім'ям загиблих військовослужбовців, пільгове харчування вихованців дитсадків та учнів, батьки яких проходять службу в ЗСУ (учасники АТО/ООС), загиблих ветеранів війни, а також матеріальна допомога внутрішньо переміщеним особам.

Значна увага приділена організації безпеки населення в умовах воєнного стану. 6,3 млн. грн витрачено на ремонт укриттів (з них 60 тис. грн на укриття в Бобрицькій амбулаторії та 5,0 млн. грн на укриття у закладах освіти). Також 200 тис. грн виділено з бюджету громади для забезпечення роботи системи оповіщення.

На сьогодні у Роменській міській територіальній громаді діє 33 цільові програми.

Рисунок 2.4. – Видатки громади за статтями у відсотках.

Джерело: складено автором

Попри складні умови, громада продовжує активно працювати над модернізацією інфраструктури, залученням інвестицій та забезпеченням належного рівня життя мешканців.

Проте, на бюджет громади негативно вплинуло ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення підтримки обороноздатності держави та розвитку оборонно-промислового комплексу України» від 08 листопада 2023 року № 3428-IX. Цей Закон, серед іншого, вилучає з місцевих бюджетів 100% обсягу надходжень податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, починаючи з 01.10.2023.

Для залучення додаткового фінансування в громаді вже у 2024 році реалізовується більше 15 проєктів міжнародної технічної допомоги в різних сферах, що дозволяє розвивати надання муніципальних послуг (освітніх, медичних, адміністративних, соціальних, житлово-комунальних) та реагувати на надзвичайні ситуації, забезпечити безперебійне функціонування громади у воєнний період.

Отримання правової, інституційної, консультативно-методичної, фінансової та матеріальної підтримки від експертів проєктів/програм посилює спроможність Роменської громади реагувати на виклики сьогодення та вирішувати проблемні питання, використовуючи сучасні підходи.

Надамо короткий опис реалізованих проєктів:

- 1) Проєкт USAID «Економічна підтримка Східної України» (підготовка фахівців, співпраця у сфері водопостачання, отримано станції фільтрації води);
- 2) Проєкт USAID Говерла «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування (навчання, тренінги, отримано екскаватор, генератори, самоскид, пересувні освітлювальні вежі, подрібнювачі гілок);

3) «Програма з відновлення України» за підтримки Європейського інвестиційного банку (перемогли 2 проєкти - школа та дитяча поліклініка, на розгляді Мінінфраструктури - ще 1 проєкт);

4) Програма ПРООН - Проєкт «Забезпечення доброго врядування завдяки участі громадськості та підвищенню якості надання послуг і захисту довкілля на сході України» за підтримки Шведського агентства Sida - Проєкт «Школа соціальної роботи» (Розвиток людського потенціалу фахівців громади, відповідальних за організацію роботи системи соціального обслуговування та соціального захисту населення);

5) Проєкт ПРООН «Мери за економічне зростання» (навчання, форуми, зарядні станції);

6) Проєкт «EU4Recovery - Розширення можливостей громад в Україні» - реалізовується в 3-х сферах: адміністративних послуг (навчання для фахівців ЦНАП; отримано автомобіль «Мобільний ЦНАП», офісну техніку, меблі та обладнання, мобільний кейс, енергозберігаючий пристрій TESLA та ін.) та соціальних послуг: - створення мобільної соціальної служби при Терцентрі соціального обслуговування РМР (отримано автомобіль та обладнання до нього) та створення комфортного простору просто неба при наданні соціальної послуги адаптації (облаштування Лаунж-зони);

7) Програма USAID «Справедливість для всіх» - створено Громадський центр правосуддя при ЦНАПі (надання безкоштовних юридичних послуг населенню);

8) Проєкт Good Governance Fund «Раннє відновлення України» - «Планування відновлення громад», який реалізується Abt Britain та ТОВ «КПМГ – Україна» за підтримки Уряду Великої Британії (UK International Development) - розроблено План відновлення та розвитку громади, виготовлено за кошти проєкту ПКД на капремонт будівлі під розширення ЦНАПу;

9) Проєкт Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) «Розвиток потенціалу молоді в Полтавській та Сумській областях» (відкриття Клубу для дівчат «Дівчата завжди разом!» при Роменській Малій академії наук та учнівської молоді (МАНУМ));

10) Підтримка шкільного харчування (World Food Programme) (Всесвітня продовольча програма ООН);

11) Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ): Проєкт «Цифровий освітній центр» (при Роменській МАНУМ);

12) Проєкти ЮНІСЕФ «Надання підтримки в сфері теплопостачання та водопостачання» (проведено тендери із закупівлі обладнання для КП «Ромникумтепло» РМР»; погоджено отримання обладнання (труб) для КП «Міськводоканал» РМР);

13) Проєкт міжнародного фонду «Відродження» «Посилення спроможності громад для відбудови через пілотування їхньої взаємодії з університетами» (навчання, дослідження у співпраці з Альянсом українських університетів, розробка концепції проєкту по будівництву сміттесортувальної станції);

14) Проєкт Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) «Зупинка: Я» (навчання фахівців закладів культури, просвітництво громадськості, психологічна допомога);

15) «Зміцнення системи охорони здоров'я та збереження життя» (HEAL Ukraine) (КНП «ЦПМСД» РМР отримало електромобіль для виїзду медперсоналу до пацієнтів);

16) Проєкт «Security Compact» ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», адмініструється ІСАР Єднання за підтримки Фонду «Партнерство за сильну Україну», що фінансується країнами-партнерами (навчання з питань безпеки та реагування на надзвичайні ситуації, домедичної підготовки тощо, отримано комплект першого реагування у вигляді тривожного антивандального кейсу).

Налагоджена співпраця з Представництвом Міжнародної організації міграції в Україні (гуманітарна допомога), громадською організацією «Право на захист», благодійним фондом «БО «МХП – Громаді» та інших.

З метою реалізації спільних проєктів Роменською громадою укладено більше 50 Угод та Меморандумів про співробітництво з громадами-партнерками, громадськими, благодійними організаціями та міжнародними проєктами.

Підписано Угоди про співпрацю з містами – побратимами: м. Інверуно (Італія) та м. Моравська Тршебова (Чехія).

2.3. Залучення громадськості до ухвалення рішень, включаючи проведення громадських слухань та інформування громадян

Задля залучення громадськості в реалізації державної політики, у вирішенні питань соціально-економічного і культурного розвитку налагоджена співпраця з представниками громадсько-політичних сил та релігійних організацій. При виконавчому комітеті міської ради діє Громадська рада, до складу якої увійшло 12 представників інститутів громадянського суспільства. У 2021 році відбулось 8 засідань Громадської ради, під час яких розглянуто 18 питань у сфері житлово-комунального господарства та соціально-економічного розвитку.

Постійно проводилися зустрічі міського голови з представниками політичних партій та громадських організацій, консультації з громадськістю. 08.09.2021 проведено консультації з громадськістю щодо обговорення проєкту рішення виконкому міської ради «Про встановлення тарифів на послуги з перевезення пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування». Протягом року відбулись заходи з громадського обговорення під час розроблення Стратегії розвитку Роменської міської територіальної громади на період до 2027 року та Плану заходів з її реалізації.

На території громади діяли 23 органи самоорганізації населення (квартальні комітети). За 2021 рік проведено 6 семінарів-нарад та 1 засідання в форматі «круглого столу» з головами квартальних комітетів. 18.06.2021 відбулися звітно-виборні збори в усіх кварталах міста. Вивчення громадської думки на сільських територіях організовувалося старостами виконавчого комітету.

При розгляді важливих питань міський голова залучав до обговорення представників консультативно-дорадчих органів, які діяли при окремих структурних підрозділах Виконавчого комітету міської ради. Зокрема, дорадча рада «Взаємодія», Молодіжна рада, Рада підприємців.

Щомісяця проводили єдині інформаційні дні, під час яких роз'яснювались населенню актуальні питання державної політики. Протягом року забезпечено проведення 42 заходів, з них 21 - щодо відзначення державних свят, 9 – щодо пам'ятних дат, 12 – по відзначенню професійних свят.

У 2022 році проведено 4 засідання Громадської ради, під час яких розглянуто питання житлово-комунального господарства та соціально-економічної сфери.

Міським головою проведено 34 зустрічі з мешканцями громади та 47 заходів щодо консультацій з громадськістю. При розгляді важливих питань залучались до обговорення представники управлінь та відділів міської ради та її виконавчого комітету, консультативно-дорадчих органів: «Взаємодія», Молодіжна рада, Рада підприємців. Відбулося 4 семінари-наради, 7 засідань «круглого столу» з головами квартальних комітетів; організовано 12 нарад та 15 «круглих столів» із старостами виконавчого комітету міської ради.

На період воєнного стану, відповідно до нормативно-правових актів, заходи з нагоди державних, пам'ятних та професійних свят проводилися із залученням громадськості, політичних партій, але з дотриманням обмежень воєнного стану. Крім цього, відбувались заходи, ініційовані політичними партіями, громадськими організаціями, молодіжними радами та мешканцями громади.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну постало питання щодо перейменування вулиць, пов'язаних з країною-агресором. Тому, відповідно до норм чинного законодавства, з метою професійного обговорення і формування пропозицій було утворено робочу групу щодо перейменування/дерусифікації об'єктів топоніміки Роменської міської територіальної громади. З метою забезпечення гласності, відкритості та прозорості, врахування громадської думки - проведено відповідне громадське обговорення. Тож, на підставі Закону України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» у 2022 році на території громади перейменовано 50 вулиць та 25 провулків.

У 2023 році проведено 4 засідання Громадської ради, під час яких розглянуто питання житлово-комунального господарства та соціально-економічної сфери. Проведено 3 семінари-наради, 2 засідання «круглого столу» з головами квартальних комітетів. Організовано 38 заходів, з них: 16 – з нагоди державних свят, 12 – щодо пам'ятних дат, 10 – по відзначенню професійних свят.

Висвітлення діяльності міської ради та її виконавчих органів забезпечується через друковані медіа (тижневик «Тандем-прес»), міськрайонну радіостудію «Ромен», офіційний вебсайт Роменської міської ради, соціальну мережу Facebook. Разовий тираж газети «Тандем-прес» – 4000 екземплярів. Близько 2000 публікацій на рік розміщувалися як в комунальних, так і в приватних медіа. Для представників місцевих медіа керівництвом громади проведено 19 прес – конференцій, прес-тури міського голови, заступників міського голови.

Засновник радіомовлення – Роменська міська рада. 100% покриття території громади цілодобово забезпечує FM – радіо «Спектр» (FM 107.3) та міськрайонна радіостудія «Ромен» (FM 106.6). Послуги телевізійного мовлення надають дві телерадіокомпанії: ТОВ «Телерадіокомпанія РКТ-2», телерадіокомпанія КТ «Ідеал».

На офіційному сайті за звітний період розміщено 2217 повідомлень у розділі «Новини», орієнтовно стільки ж у решті розділів, що склало близько 350 пов./міс. Оприлюднювалося близько 260 пов./міс на сторінках соцмережі Facebook; у місцевих друкованих медіа – 58 публ./міс., міськрайонною радіостудією «Ромен» – 9104 інф./міс.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ РОМЕНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

3.1. Сильні та слабкі сторони функціонування Роменської міської ради

Без ефективного місцевого самоврядування подальший розвиток України, як демократичної держави, неможливий. Роменська міська рада, як орган місцевого самоврядування, спрямовує свою діяльність на забезпечення сталого розвитку Роменської міської територіальної громади, створення комфортного середовища для її мешканців та підтримку економіки. В результаті проведеного дослідження викладеного в дипломній роботі, можна виділити такі сильні та слабкі сторони функціонування Роменської міської ради.

Сильні сторони:

- налагоджена система прийняття рішень: чітко визначені процедури ухвалення рішень, ефективна робота депутатських комісій та виконавчого комітету;
- досвідчений кадровий склад: наявність кваліфікованих спеціалістів у різних сферах діяльності, систематичне підвищення їх кваліфікації;
- відкритість до співпраці з громадою: проведення громадських слухань, залучення громадськості до процесу ухвалення рішень, розвиток електронних платформ для зворотного зв'язку.

Слабкі сторони:

- обмежене фінансування: недостатність коштів для реалізації всіх запланованих проектів та програм, залежність від державних субвенцій та грантів;
- недостатня матеріально-технічна база: потреба в оновленні обладнання та інфраструктури комунальних закладів і підприємств.

3.2. Стратегічні напрями діяльності Роменської міської ради

В Україні завжди приділялася увага вдосконаленню та реальному зміцненню основ місцевого управління та самоврядування, розширенню прав місцевих Рад депутатів, підвищенню ефективності роботи місцевих представницьких органів влади з населенням.

Роль місцевих Рад депутатів у різних галузях життєдіяльності українського суспільства зростає. І сьогодні місцеві Ради – це той фундамент, на якому тримається державна влада, причому зараз вони мають більше можливостей здійснювати свою діяльність на благо людей. Крім того, досвід, набутий Україною під час війни, свідчить про незаперечну перевагу самоорганізації населення над централізованим управлінням. Центральна влада не зможе взяти на себе функції органів місцевого самоврядування та виконувати їх так само ефективно. Ще до війни рівень довіри громадян до місцевої влади був одним із найвищих порівняно з іншими установами. Зі збільшенням взаємодії між людьми та місцевою владою ця довіра лише зміцнилася.

Попри те, що період окупації Роменської міської територіальної громади тривав лише 18 днів, наслідки для громади виявилися значними та серйозними. Військові дії призвели до пошкоджень об'єктів критичної та промислової інфраструктури, серед яких електрична підстанція в селі Заруддя та автозаправна станція в місті Ромни. Постраждали 86,2 км автомобільних доріг на сільських територіях громади, сільськогосподарські посіви, техніка, обладнання та транспорт сільгоспідприємств. Магазини як у місті, так і на сільських територіях також відчували наслідки цих подій. Найбільш негативні впливи виявились на житлові домогосподарства в селах Москалівка та Пустовійтівка, які потрапили під обстріл. Внаслідок прямого влучання російського безпілотної в серпні 2023 року майже повністю зруйновано Роменський заклад загальної середньої освіти I-II ступенів № 8.

Усі ці фактори вимагають втручання, щоб відновити нормальний рівень функціонування громади та забезпечити безпеку і благополуччя її мешканців.

З цією метою рішенням Роменської міської ради від 28.08.2024 було затверджено План відновлення та розвитку Роменської міської територіальної громади Сумської області, розроблений за підтримки Уряду Великої Британії (UK International Development) в рамках проєкту «Планування відновлення в громадах».

Також у 2024 році для здійснення аналізу для визначення у стратегічних та інших довгострокових, середньострокових та короткострокових програмних документах пріоритетів розвитку територіальної громади, які ґрунтуються на підході, що базується на дотриманні прав людини, та спрямовані на досягнення Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019, з дотриманням принципу «нікого не залишити осторонь», створено Гендерний профіль Роменської міської територіальної громади.

Слід наголосити на інноваційності підходів та методів розвитку Роменської громади:

Завдяки реалізації Проєкту Good Governance Fund «Раннє відновлення України» - «Планування відновлення громад» за підтримки Уряду Великої Британії (UK International Development) Роменська громада однією із перших в Сумській області почала використовувати Єдину цифрову систему управління відбудовою DREAM, до системи внесено 19 першочергових проєктів відновлення та розвитку.

У співпраці з Проєктом USAID Говерла навчанням та тренінгами максимально задіяні різні сфери життєдіяльності громади: охорона здоров'я, освіта, культура, планування бюджету, управління ресурсами, розвиток економіки та бізнесу.

Роменська громада однією із перших відкрила Центр життєстійкості м. Ромни, Центр підтримки ветеранів, Громадський центр правосуддя, Простір соціальної адаптації, Хаб «Простір підтримки та ініціатив».

Успішна реалізація проєктів, листи підтримки від наших партнерів дозволяють громаді брати участь в інших конкурсах, зокрема тільки нещодавно подано заявки на конкурси:

- «Громада на всі 100» (від ТОВ «СЛМ Новини» та ГО «Український Кризовий Медіа-Центр», в межах програми USAID «Децентралізація – шлях до кращих результатів та ефективності» (DOBRE));

- конкурс відбору партнерських громад Проєкту USAID/UKaid «Діяльність у рамках реформи державних підприємств України (SOERA);

- конкурс щодо приєднання до місії Європейського Союзу «Кліматично нейтральні та розумні міста» (Ініціатива SUN4Ukraine в рамках програми ЄС «Horizon Europe»);

- Програма «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP) фінансується Швейцарією і виконується Фондом Східна Європа у співпраці з Мінцифрою та Фондом Innovabridge (цифровий розвиток громади), пройшли 1 етап конкурсного відбору;

- відбір Чеської неурядової громадської організації «NESEHNUTÍ» - безкоштовне отримання вживаних сонячних панелей на 500 кВт (у рамках співпраці з ГО «Екоклуб»);

- підписано Меморандум з Economy of Trust Ukraine Inc. (США) на отримання сонячних гібридних генераторів від компанії Volta Energy (за фінансової підтримки Нідерландів);

- Проєкту «Сприяння доброчесності в публічному секторі в Україні» PRO-INTEGRITY, спільно фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) і Міністерством закордонних справ, Співдружності та розвитку Великобританії (FCDO), посилення антикорупційного комплаєнсу та контролю в органах місцевого самоврядування (створення Плану доброчесності громади) – громада успішно пройшла відбір.

На основі проведених досліджень було означено такі основні напрями щодо покращення діяльності місцевого самоврядування Роменської міської ради та її виконавчих органів:

- пошук партнерів та успішна реалізація проєктів міжнародної технічної допомоги, розвиток співпраці з благодійними та гуманітарними, громадськими організаціями, громадами – партнерками;

- оптимізація витрат міського бюджету та залучення додаткових джерел доходів;
- підтримка малого та середнього бізнесу, шляхом створення сприятливих умов для інвестицій;
- контроль за станом навколишнього середовища, шляхом зменшення забруднення повітря, води та ґрунтів;
- сприяння роздільному збору та переробці сміття;
- підтримка місцевих ініціатив через участь у конкурсах проєктів;
- популяризація матеріальної і нематеріальної спадщини Роменської міської територіальної громади;
- розробка туристичних маршрутів, включаючи екологічний та історичний туризм.
- подальший розвиток системи надання адміністративних та соціальних послуг на території громади;
- здійснення заходів щодо доступності об'єктів фізичного оточення для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення з урахуванням гендерного аспекту;
- здійснення заходів соціальної інтеграції військовослужбовців, ветеранів, евакуйованих та внутрішньо переміщених осіб в Роменській громаді;
- розвиток гендерної рівності;
- виконання заходів, передбачених цільовими програмами по галузях;
- впровадження роботи мобільного адміністратора через мобільний ЦНАП.

Стратегічні напрями діяльності Роменської міської ради спрямовані на забезпечення сталого розвитку територіальної громади, покращення якості життя мешканців і створення умов для економічного зростання.

ВИСНОВКИ

Сьогодні в Україні величезного значення набуває максимально широке застосування механізмів самоврядування. Чим частіше громадяни будуть використовувати форми прямої демократії, самостійно або об'єднуючись з іншими громадянами – тим швидше відбуватиметься процес становлення місцевого самоврядування і тим стійкішим стане місцеве суспільство. Звичайно, у демократичному суспільстві участь громадян не закінчується кабінною для голосування, а проявляється у щоденній діяльності.

Демократія відрізняється від інших політичних систем саме рівнем участі громадян у процесі управління. Залучення громадян Роменської громади є основною функцією муніципальних органів, саме вони займаються інформуванням громадян, організацією консультацій, створенням дорадчих та консультативних рад. Тому, необхідний пошук найбільш оптимальних способів об'єднання приватних та суспільних інтересів у розвитку соціально-економічних відносин в Роменській громаді, нових, як індивідуальних, так і колективних, форм участі населення у здійсненні місцевого самоврядування. Без ефективного місцевого самоврядування подальший розвиток України як демократичної держави неможливий.

Метою дипломної роботи був всебічний аналіз діяльності Роменської міської ради, оцінка її ефективності у вирішенні нагальних проблем громади, управлінні фінансовими ресурсами, реалізації соціально-економічних проєктів та залученні громадськості до процесу ухвалення рішень в умовах воєнного стану. Дослідження передбачало вивчення законодавчої, фінансової, соціально-економічної складових діяльності міської ради.

На основі дослідження діяльності Роменської міської ради було виявлено важливість її ролі в управлінні життям, економічному розвитку та соціальному благополуччю Роменської міської територіальної громади. Рада ефективно виконує свої функції, реалізуючи місцеві програми та проєкти, спрямовані на покращення інфраструктури, підтримку малого та середнього бізнесу,

забезпечення соціальних послуг та охорону навколишнього середовища. Однак існують певні виклики, зокрема необхідність підвищення прозорості, залучення громадськості до прийняття рішень та поліпшення ефективності управління ресурсами.

У першому розділі дипломної роботи проведено теоретичне дослідження нормативно-правових аспектів діяльності Роменської міської ради. Визначено статус і повноваження депутатського корпусу Роменської міської ради.

У другому розділі, на основі Програми соціально-економічного розвитку громади, проаналізовано показники діяльності Роменської міської ради, включаючи складання та виконання бюджету, прозорість фінансової діяльності. Крім того, розглянуто залучення громадськості до ухвалення рішень, включаючи проведення громадських слухань та інформування громадян.

Третій розділ містить основні сильні та слабкі сторони функціонування Роменської міської ради та стратегічні напрями її діяльності.

Роменська міська рада відіграє ключову роль у розвитку міста та Роменської міської територіальної громади вцілому, забезпечуючи його стабільність та процвітання. Незважаючи на існуючі виклики, стратегічний підхід до управління, активна взаємодія з громадою та підтримка інновацій забезпечують її успішний розвиток.

Війна в Україні триває, наша громада спрямовує зусилля на відбудову та розвиток, намагається забезпечити безперебійне функціонування всіх сфер, тож робота Роменської міської ради та органів місцевого самоврядування спрямована на створення належних умов для мешканців Роменської громади в цей нелегкий для країни період та допомогу Силам оборони України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Роменська міська рада. Відновлено з <https://romny-vk.gov.ua/>
2. Конституція України. № 254к/96-ВР (зі змінами). (1996). Відновлено з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Про Регламент Роменської міської ради восьмого скликання (2020, Грудень, 04). Перша сесія Роменської міської ради восьмого скликання. Відновлено з <https://romny-vk.gov.ua/rishennya-miskoi-radi-uk/8sklikannya/001-persha-sesiya-romenskoj-miskoi-radi/pro-reglament-romenskoj-miskoi-rad-2/>
4. Про доступ до публічної інформації. № 2939-VI (зі змінами). (2011). Відновлено з <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
5. Роменська міська рада. Програма соціально-економічного розвитку Роменської міської територіальної громади. Відновлено з <https://romny-vk.gov.ua/programa-socialno-ekonomichnogo-roz/>
6. Про місцеве самоврядування в Україні. № 280/97 ВР. (1997). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про статус депутатів місцевих рад № 93-IV. (2002). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
8. Роменська міська рада. Стратегія розвитку Роменської міської територіальної громади на період до 2027 року та План заходів на 2021 – 2023 роки з її реалізації. Відновлено з <https://romny-vk.gov.ua/strategiya-rozvitku/>
9. Чемерис, А. (Ред.) (2014). Адміністративні послуги місцевих органів державної виконавчої влади: монографія. Львів: Вид-во ЛРІДУ НАДУ
10. Бакуменко, В., Кравченко, С. і Штика, Л. (2016). Аналіз та оцінювання стану адміністративного реформування в Україні. Вісник НАДУ, 4, 5-19.
11. Корнієнко, М. (1994). Пошук варіантів місцевого самоврядування ще продовжується. Міське та регіональне самоврядування України, 4 (9), 17-21.
12. Радченко, О. Сучасне реформування місцевого самоврядування. (2021). Публічне управління: теорія та практика, Збірник наукових праць Асоціації

докторів наук з державного управління. Харків: Вид-во «ДокНаукДержУпр», 1 (5), 90–96.

13. Ігнатенко, О. і Дудар, В. (2016). Критерії оцінки ефективності взаємодії місцевих органів влади в Україні. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Державне управління, 3, 43-47.

14. Олуйко, В. (Ред.). (2017). Інструменти розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації влади. Програма Ради Європи Децентралізація і територіальна консолідація в Україні. Київ: Ваіте, 432.

15. Козачук, М. (2001). Правові аспекти статусу територіальних громад. Вісник Української Академії державного управління при Президентові України, 2, 13-15.

16. Лациба, М. і Бондаренко В. (2007) Як територіальна громада може впливати на вирішення питань місцевого. Київ: Український незалежний центр політичних досліджень.

17. Ткачук, А., Кашевський, В. і Мавко, П. (2016). Стратегічне планування у громаді (навчальний модуль). Рада Європи, Інститут громадянського суспільства. Киї : ІКЦ «Легальний статус», 96.

18. Громада територіальна. (2015). Політологічний енциклопедичний словник. Харків: Право.

19. Місцевий економічний розвиток – шлях до процвітання громади. Посібник з основ теорії і практики МЕР. (2018). Джордж Едвард (Тед) Треллер, керівник авторського колективу/ Перекл. з англ. – Федерація канадських муніципалітетів / Проект «Місцевий економічний розвиток міст України», 119

20. Берданова, О. і Вакуленко В. (2018). Стратегічне планування місцевого розвитку. Практичне керівництво. Київ: ТОВ «Софія-А», 88.

21. УКРІНФОРМ. Стратегія розвитку громади – не просто документ з цифрами, це визначення майбутнього, до якого прагне громада. (2019) Відновлено з <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/2688468-ksenia-bozkova-radnik-zregionalnogo-rozvitku-zaporizkogo-crms.html>.

22. Кампо, В. (1993). Деякі проблеми становлення і розвитку місцевого самоврядування. Місцеве та регіональне самоврядування України, 1-2, 70-71.
23. Батанов, О.В. (2010). Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Юридична думка.
24. Жовнірчик, Я.Ф. (2004). Територіальна громада в У системі місцевого самоврядування. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права, 4, 353-355.
25. Алфьоров, С.В. (2013). Територіальна громада: поняття, ознаки, проблеми функціонування в Україні. Вісник Університету банківської справи Національного банку України, 1(16), 47-50.
26. Мороз, О.Ю. (2008). Територіальна громада: сутність, становлення та сучасні українські реалії. Демократичне врядування, 2, 1-8. Відновлено з http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik2/fail/Moroz.pdf.
27. Ватуля, Ю.О. (2010). Досвід реформування місцевого самоврядування в Республіці Польща. Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології: збірник наукових праць. Херсон: ХНТУ, 2 (3), 65-71.
28. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів. № 1923-VIII. (2017). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1923-19#Text>
29. Стогова, О. (2017). Децентралізація та реформування місцевого самоврядування в Україні. Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Суми, 18-19 травня 2017 р). Суми: СумДУ, 81-83.
30. Саєнко, О. (2019). Додаткове обладнання для ЦНАП. Урядовий кур'єр, 62, 2.
31. Селіванов, А. (2015), Мета децентралізації – повна і виключна компетенція місцевого самоврядування. Публічне право, 3 (19), 34-39.
32. Патицька, Х.О. (2018). Формування фінансово-економічного потенціалу територіальних громад в умовах реалізації реформи місцевого самоврядування. Львів.

33. Павлович-Сенета, Я.П. і Лепіш, Н.Я. (2022). Територіальні громади в умовах воєнного стану в Україні: адміністративно-правове забезпечення та особливості функціонування. Аналітично-порівняльне правознавство, 4, 209-214.